

TIPURILE DE CONFLICTE ARMATE ȘI DREPTUL APLICABIL ACESTORA

TYPES OF ARMED CONFLICTS AND THE LAW APPLICABLE TO THEM

Drd. Laura-Mădălina ENACHE*

Deși la nivelul comunității internaționale pot fi identificate numeroase definiții ale conceptului de conflict armat, normele juridice conținute de ramura specială a Dreptului Internațional Umanitar aplicabilă, respectiv de Convențiile de la Geneva și de Protocoalele adiționale la acestea, nu oferă o definiție exactă a conceptului. Principala sursă generatoare de norme în domeniu rămâne practica statelor, desfășurată în concordanță atât cu dispozițiile speciale în materie, cât și cu dispozițiile generale reprezentate de Carta Națiunilor Unite. Chiar dacă metoda de desfășurare a conflictelor armate a suferit mutații importante, de la un caracter simetric al mijloacelor trecându-se într-o perioadă relativ scurtă de timp la o asimetrie bulversantă prin complexitatea și noutatea sa, chiar și pentru structurile abilitate, cele patru tipuri de conflicte armate identificate la nivel internațional și-au păstrat individualitatea, continuând să producă efecte ireversibile în plan internațional.

Although many definitions of the armed conflict concept can be identified at the international community level, the legal standards contained by the special juridical branch of International Humanitarian Law applicable, namely the Geneva Conventions and the Additional Protocols, do not provide a precise definition of the concept. The main generating source of rules in the domain remains state's practice, conducted in accordance with both the special provisions and the general provisions represented by the United Nations Charter. Even though the deployment method of armed conflicts has undergone important mutations in a relatively short period of time, from a symmetrical character of means to an astounding asymmetry by its novelty and complexity, even for the responsible structures, the four types of armed conflicts identified at the international level kept their individuality, continuing to produce irreversible effects worldwide.

Cuvinte-cheie: conflict armat; Convențiile de la Geneva și Protocoalele adiționale; practica statelor; tipuri de conflicte armate.

Keywords: armed conflicts; Geneva Conventions and the Additional Protocols; state's practice; types of armed conflicts.

Adesea, *conflictul armat* este definit drept o stare de neînțelegere, dezacord sau ciocniri de interese antagonice între părți adverse, care a degenerat, ca urmare a anumitor condiții, în acțiuni violente sau război. O altă definiție a noțiunii a fost sugerată pe cale jurisprudențială, de către Tribunalul Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie, considerându-se a fi conflict armat „...orice recurgere la forța armată între state sau la violență armată îndelungată între autoritățile guvernamentale și grupuri armate organizate sau între asemenea grupuri într-un stat”¹.

La ora actuală, *conflictul armat* comportă patru tipuri, respectiv: conflictul armat internațional, conflictul armat intern/neinternațional, conflictul armat destructurat/de identitate și conflictul armat intern devenit internațional/internaționalizat.

Astfel, conform *Convenției de la Haga* din anul 1907, *conflictul armat internațional* purta denumirea veche de război și reprezenta „...o situație legală între două sau mai multe grupuri ostile chemate să decidă asupra conflictului lor prin folosirea forțelor armate sau ca fiind o luptă sângeroasă între grupuri organizate”². Din analiza acestei dispoziții, reiese că statele dispuneau de dreptul la război – *jus ad bellum*, putând fi animate de dorința de a recurge la utilizarea forței – *facultas bellandi*, fără însă a încălca în vreun fel normele convenționale existente la acel moment.

*Universitatea Națională de Apărare
„Carol I”
e-mail: lauramadaliniae@yahoo.com

Odată cu adoptarea Pactului Briand-Kellogg în anul 1928, prin care dreptul la război nu a mai fost un apanaj legal al statelor, urmată de adoptarea *Convenției de definire a agresiunii* din anul 1933, care cataloga drept agresor statul, care recurgea la utilizarea forței și culminând cu adoptarea *Convențiilor de la Geneva*, noul concept de *conflict armat*, mult mai cuprinzător și cu un conținut diferit se prezintă drept „...toate cazurile de război sau orice alt conflict armat care poate să apară între două sau mai multe Înalte Părți Contractante, chiar dacă starea de război este recunoscută de una dintre ele”, precum și „...toate cazurile de ocupație totală sau parțială a teritoriului unei Înalte Părți Contractante, chiar dacă această ocupație nu întâmpină nici o rezistență militară”, conform Art. 2 comun *Convențiilor de la Geneva*.

Analizând dispozițiile *Convențiilor de la Geneva*, se poate observa că nu există criterii pe baza cărora să se poată determina existența unui conflict armat internațional, astfel că s-a considerat necesar de către Comitetul Internațional de Cruce Roșie să se clarifice faptul că orice „...diferend între două state și care duce la intervenția forțelor armate este un conflict armat în sensul art. 2, chiar dacă una dintre părți neagă existența unei situații de război”, independent de criterii precum durata conflictului, intensitatea acestuia numărul de victime, astfel că „...un singur incident de asemenea natură ar putea să fie suficient pentru determinarea existenței unui conflict armat internațional”³.

Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva extinde definiția conflictelor armate internaționale, Art. 1, pct. 4 asimilând acestora, într-o manieră cu totul nouă și inedită, „...conflictele armate în care popoarele luptă împotriva dominației coloniale și ocupației străine și împotriva regimurilor rasiste, în exercitarea drepturilor popoarelor de a dispune de ele însele, consacrat în Carta Națiunilor Unite și în Declarația referitoare la principiile de drept internațional privind relațiile amicale și cooperarea între state în conformitate cu Carta Națiunilor Unite”⁴.

De asemenea, pe lângă tipurile de conflicte armate prevăzute cu titlu de noutate în Art. 11, pct. 4 din *Protocolul adițional I la Convenții*, trebuie menționată și situația excepțională în care *Consiliul de Securitate al ONU* dispune, în temeiul Capitolului VII, Art. 42 din *Carta Națiunilor Unite*, întreprinderea oricărei acțiuni militare împotriva

unuia sau mai multor state care amenință, încalcă pacea și securitatea internațională sau comit acte de agresiune⁵.

În general, existența unui conflict armat internațional este determinată pe baza practicii internaționale a statelor, însă cu luarea în considerare a anumitor repere, trasate de doctrină în temeiul analizării unor factori precum natura, intensitatea, originea, ținta și intenția de a genera luptă a actului declanșator, fără ca legalitatea acestuia să fie decisivă pentru calificarea drept conflict armat⁶. Totuși, practica internațională a demonstrat că un conflict armat internațional poate să comporte caracteristici care să îl plaseze, în mod simultan, în două sau mai multe categorii⁷.

Noțiunea de *conflict armat intern/neinternațional* este calificată, conform Art. 3 comun *Convențiilor de la Geneva*, prin excludere de la conflictul armat internațional, drept „...conflict armat neprezentând un caracter internațional și ivit pe teritoriul uneia dintre Înaltele Părți Contractante...”, asimilând acestuia războaiele civile, religioase, de eliberare națională împotriva dominației coloniale, de schimbare a regimurilor politice și de secesiune.

Protocolul adițional II restrânge definiția conflictului armat intern/neinternațional, astfel cum aceasta este stipulată în Art. 3 comun *Convențiilor de la Geneva* și stabilește necesitatea îndeplinirii anumitor condiții speciale care îi determină aplicabilitatea⁸. Astfel, Art. 1 alin.(1), definește conflictele armate interne/neinternaționale drept „...toate conflictele care nu cad sub incidența Protocolului adițional I și care se desfășoară pe teritoriul unei Înalte Părți Contractante, între forțele sale armate și forțe armate dizidente sau grupuri înarmate organizate care, sub conducerea unui comandament responsabil, exercită un asemenea control asupra unei părți a teritoriului său, încât să le permită să desfășoare operații militare susținute și coordonate și să aplice prezentul Protocol”.

Alin.(2) al aceluiași articol prevede excepțiile de la calificarea unei situații ca și conflict armat intern, statuând că *Protocolul adițional II* „...nu se va aplica situațiilor de tensiune internă și tulburărilor interne cum sunt actele de dezordine publică, actele sporadice și izolate de violență și alte acte analoge, care nu sunt conflicte armate”, considerându-se că acestea exced sferei de aplicare a Dreptului Internațional Umanitar.

Pe baza *Convențiilor de la Geneva* și a *Protocolurilor adiționale*, doctrina⁹ consideră conflictul

armat intern/neinternațional ca fiind de două tipuri, respectiv cel *tipic*, căruia i se aplică Art. 3 comun *Convențiilor de la Geneva*¹⁰ și cel *de mare intensitate*, căruia i se aplică în totalitate dispozițiile *Protocolului adițional II*.

Deseori, fenomene precum tensiunile și tulburările interne pot fi confundate cu un conflict armat intern/neinternațional. Cu toate acestea, din analiza dispozițiilor conținute de *Protocolul adițional II*, nu pot fi identificate criterii exacte pentru delimitarea fenomenelor de tensiuni și tulburări interne de conflictele armate interne/neinternaționale. Astfel de criterii sunt stabilite, însă, pe cale jurisprudențială, Tribunalul Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie instituind două criterii de delimitare a situațiilor, respectiv *intensitatea conflictului* materializată prin „...seriozitatea atacurilor, dacă a fost o creștere a confruntărilor armate, o răspândire a violenței asupra teritoriului pentru o perioadă de timp, o creștere a numărului de forțe guvernamentale și mobilizarea ca și distribuția de arme între ambele părți la conflict, precum și dacă a atras atenția Consiliului de Securitate și dacă au fost adoptate rezoluții cu privire la acest conflict” și organizarea părților prin luarea în considerare a anumitor „...factori precum existența sediilor, zone desemnate de violență și abilitatea de a procura, transporta și distribui arme”.¹¹

De asemenea, din interpretarea dispozițiilor Art. 8 privind crimele de război, din *Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale*, reiese distincția dintre conflictele armate interne/neinternaționale și fenomenele de tensiuni și tulburări interne, la lit.f), teza I, menționându-se faptul că prevederile conținute de lit.c) și e) se aplică doar „...conflictelor armate care nu prezintă un caracter internațional...” și „...nu se aplică deci situațiilor de tulburări și de tensiuni interne, cum sunt insurecțiile, actele izolate sau sporadice de violență sau alte acte de natură similară”.¹²

Coroborând dispozițiile Art. 8, lit. e) și teza a II-a a lit. f) din *Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale*, concluzionez că „celelalte violări grave ale legilor și cutumelor aplicabile conflictelor armate care nu prezintă un caracter internațional...” nu fac obiectul „...situațiilor de tulburări și de tensiuni interne, cum sunt insurecțiile, actele izolate sau sporadice de violență sau alte acte de natură similară”, aceste conflicte armate interne/

neinternaționale fiind descrise drept conflicte „...care opun în mod prelungit, pe teritoriul unui stat, autoritățile guvernului acestui stat și grupuri armate organizate sau grupuri armate organizate între ele.”

Specific perioadei anilor '90, *conflictul armat destructurat/de identitate* a luat naștere la nivel doctrinar pe fondul fenomenului destrămării statelor multinaționale și al escaladării dezacordurilor cu caracter etnic sau religios existente, care au afectat diferite continente ale lumii¹³.

Prezentând diferențe clare față de conflictele armate interne/neinternaționale de mare intensitate și fiind caracterizate prin opoziția autorităților statale și a comandamentelor militare centrale, exprimată față de forțele insurgente organizate, care controlează o porțiune din teritoriu și dispun de armate proprii, conflictele armate destructurate/de identitate se manifestă pe fondul disoluției parțiale sau totale a autorității statale, autoritate care nu poate controla propriul teritoriu, nu poate combate violările legilor sale și a celor internaționale și nici nu poate identifica sau trage la răspundere autorii acestor violări.

Acest tip de conflicte armate se caracterizează prin comiterea de acte contrare ordinii de drept, îndeosebi atrocități de o gravitate inimaginabilă, precum crimele de genocid, epurările etnice, asasinatelor în masă etc., individului aflat pe teritoriul respectivului stat neputându-i-se asigura și garanta respectarea demnității, securitatea, integritatea corporală și chiar viața.

Data fiind implicarea statelor terțe în conflictele armate interne desfășurate pe teritoriul unui alt stat¹⁴ fie în mod direct, fie prin susținerea forțelor insurgente, a luat naștere *conflictul armat intern devenit internațional/internaționalizat*. Conflictele internaționalizate ridică numeroase probleme de aplicare a Dreptului Internațional Umanitar și sunt specifice perioadei contemporane, un astfel de conflict fiind și războiul global împotriva terorismului, purtat inițial între un stat și o organizație transnațională.

În diferite etape, conflictele contemporane sunt fie fără, fie cu caracter internațional. Astfel, atunci când un stat intervine în numele unui guvern legitim în vederea acordării de asistență pentru reprimarea unei insurgențe, conflictul armat este unul fără caracter internațional. Însă, atunci când un stat intervine în numele unei mișcări rebele, împotriva

unui guvern legitim, o asemenea intervenție are ca efect internaționalizarea conflictului armat.

Un exemplu clasic de conflict armat intern devenit internațional/internaționalizat este intervenția SUA în Nicaragua, în debutul anilor '80, soldată cu litigiul supranumit Cazul Nicaragua versus SUA, care a fost dedus Curții Internaționale de Justiție în anul 1986, cerându-se de către Nicaragua condamnarea SUA pentru sprijinul acordat forțelor contras împotriva Guvernului legitim. Pentru a putea atribui guvernului unui alt stat anumite acte comise de trupele insurgente, Curtea Internațională de Justiție a considerat ca fiind necesar un *test al controlului efectiv*, explicând că este necesar a fi demonstrate relațiile de *dependență* și *de control* dintre trupele contras și Guvernul SUA¹⁵.

Tot pe cale jurisprudencială, Tribunalul Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie a încercat să instituie anumite criterii de calificare a unui conflict armat intern devenit internațional/internaționalizat, statuând că „...în cazul unui conflict armat intern care izbucnește pe teritoriul unui stat, acesta poate deveni internațional (sau, depinzând de circumstanțe, poate fi internațional și în același timp și intern) dacă: (i) un alt stat intervine în acel conflict prin trupele sale, sau alternativ, (ii) dacă câțiva dintre participanții în conflictul armat intern acționează pe seama unui alt stat¹⁶.” Cu acest prilej, Tribunalul Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie a criticat *testul controlului efectiv* propus de către Curtea Internațională de Justiție, instituind mai multe *teste de control* pe care le-a considerat determinante pentru demonstrarea legăturii dintre guvernul unui stat și forțele armate care luptă împotriva forțelor guvernamentale ale altui stat, precum: *existența unor instrucțiuni specifice* ale statului terț în comiterea de acte ilegale de către o persoană sau un grup de persoane; *controlul total* al statului terț asupra forțelor armate care i se subordonează, acesta având un rol determinant în organizarea, coordonarea sau planificarea acțiunilor militare; asimilierea unor persoane fizice anumitor structuri ale statului respectiv, date fiind atribuțiile lor¹⁷.

Privitor la *dreptul aplicabil tipurilor de conflicte armate*, se constată faptul că aplicabilitatea Dreptului de la Geneva este imediată atunci când forțele armate ale unui stat se confruntă cu situații precum răniți, predarea armelor de către inamic, existența altei populații civile decât a sa, luarea

de prizonieri sau exercitarea autorității asupra teritoriului inamic, fără a se avea în vedere criterii cantitative.

Astfel, în urma analizării conflictelor armate internaționale și a conflictelor armate interne/neinternaționale, trebuie să acordăm o atenție sporită distincției dintre acestea, dreptul aplicabil fiind compus din reguli diferite prezente în *Convențiile de la Geneva* și în *Protocoloalele adiționale*, cu toate că niciunul dintre aceste documente internaționale nu conține o definiție a *conflictului armat* propriu-zis.

În ceea ce privește *conflictele armate internaționale*, este limpede faptul că acestea fac obiectul *Convențiilor de la Geneva* și al *Protocolului adițional I la Convenții*. Astfel, *Convențiile de la Geneva* se aplică aproape integral conflictelor armate internaționale, excepție făcând Art. 3 comun, ca singură prevedere care tratează conflictele armate interne/neinternaționale și care stabilește un prag minim aplicabil acestora, în timp ce *Protocolul adițional I la Convenții* se aplică doar conflictelor armate internaționale, condiționat de ratificarea sa de către statele părți la respectivele conflicte.

Însă, conflictelor armate internaționale li se aplică și normele conținute la nivelul Dreptului Internațional, îndeosebi cele cuprinse în *Carta Națiunilor Unite*, care consacră principiul fundamental al interzicerii utilizării forței și amenințării cu forța în relațiile dintre state printr-o normă imperativă de *jus cogens*¹⁸ și desemnează atribuții pentru menținerea păcii și securității internaționale celor mai importante trei organe ale sale, cu atribuții și puteri distincte – Adunarea Generală, Consiliul de Securitate și Secretarul General.

Dintre aceste trei organe ale ONU, singurul care poate acționa în virtutea atribuțiilor privind adoptarea măsurilor de constrângere în caz de amenințări împotriva păcii, de încălcări ale păcii și de acte de agresiune rămâne Consiliul de Securitate. Cu toate acestea, este important să precizăm faptul că niciunde în cuprinsul Cartei ONU sau al altor instrumente juridice internaționale, nu se regăsește o normă juridică prin care Consiliul de Securitate să fie obligat să aplice sau să respecte dispozițiile Dreptului de la Geneva în operațiile militare pe care le desfășoară în scopul menținerii păcii și securității internaționale, deși acestea cad sub incidența Dreptului Internațional Umanitar¹⁹. De asemenea, nu trebuie ignorate normele conținute la nivelul acordurilor internaționale și regionale aplicabile în

materie de conflicte armate internaționale.

Problemele apar, însă, în ceea ce privește aplicarea Dreptului Internațional Umanitar la nivelul *conflictelor armate interne/neinternaționale*, care, deși ar trebui să se facă în funcție de criteriul intensității întrebuirii forței și de cel al nevoii de protecție a victimelor, este blocată deseori din voința statelor, acestea nedorind ca respectivele situații în care se află să intre sub incidența Dreptului Internațional, în funcție de interese catalogându-le drept imixtiuni în treburile lor interne.

Astfel, la nivelul conflictelor armate interne/neinternaționale, sunt aplicabile Art. 3 comun *Convențiilor de la Geneva* și dispozițiile conținute în *Protocolul adițional II*, încă din debutul acestui din urmă document, respectiv în Art. 3, precizându-se că nicio dispoziție conținută „...nu va putea fi invocată în scopul afectării suveranității unui stat sau a responsabilității ce revine guvernului de a acționa pentru menținerea sau restabilirea ordinii publice în stat sau pentru apărarea, prin toate mijloacele legitime, a unității naționale și integrității teritoriale a statului” sau „...pentru a justifica o intervenție direct sau indirect oricare ar fi motivul, în conflict armat sau în afacerile interne sau externe ale unei înalte părți contractante pe al cărei teritoriu are loc conflictul”. Dispozițiile conținute de *Protocolul adițional II la Convențiile de la Geneva* care reglementează cadrul juridic special aplicabil conflictelor armate interne/neinternaționale, se aplică doar în cazul în care a fost ratificat de statele care se confruntă cu această problemă pe teritoriul lor.

De asemenea, dispozițiile *Cartei ONU* sunt aplicabile și în situația conflictelor armate interne/neinternaționale, prin intermediul Art. 24 care mandatează Consiliul de Securitate cu atribuții în a identifica „...existența unei amenințări împotriva păcii, a unei încălcări a păcii sau a unui act de agresiune” și de a lua măsurile care se impun fie fără folosirea forței conform Art. 41, fie cu folosirea forței conform Art. 42 din Cartă.

Prezentând o desfășurare atipică, *conflictele armate destructurate/de identitate* nu pot fi plasate, de jure, nici sub incidența normelor Dreptului Internațional Umanitar, dar nici sub incidența normelor *Cartei Națiunilor Unite*, statul nemaiputând fi tras la răspundere în calitatea sa de subiect de drept internațional, fie din cauza disoluției parțiale a autorității sale, caracterizată

prin imposibilitatea de a exercita un control efectiv asupra întregului său teritoriu, fie din cauza disoluției complete a autorității sale, când statul este practic fărâmițat.

De asemenea, este important de menționat că o parte a doctrinei²⁰ afirmă că, la nivelul conflictelor armate destructurate/de identitate, sunt aplicabile normele specifice conflictelor armate interne/neinternaționale, fiind văzute ca un tip al acestora din urmă.

Cu toate acestea, în virtutea rolului Consiliului de Securitate de a acționa împotriva încălcării principiilor dreptului internațional, a amenințărilor contra păcii, a violărilor păcii și a actelor de agresiune, ONU a intervenit în scopurile enunțate, chiar și la nivelul acestui tip de conflicte, prin aplicarea normelor Dreptului Internațional Umanitar, odată cu crearea Tribunalului Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie și Rwanda, prin adoptarea Statutului Curții Penale Internaționale, prin elaborarea de norme noi, odată cu adoptarea, în anul 1994, a *Convenției asupra securității personalului Națiunilor Unite și a personalului asociat*, dar și prin acționarea în calitate de combatant în cadrul anumitor conflicte armate cu mandatarea forțelor sale în a soluționa toate problemele întâlnite la fața locului căpătând astfel atribuții în plan politic, militar, juridic, polițienesc, dar mai ales umanitar.

Dreptul aplicabil *conflictelor armate interne devenite internaționale/internaționalizate* este supus controverselor, în principal, din cauza confruntării dintre forțe cu statut juridic diferit, prevalând totuși aplicarea regimului juridic care asigură cea mai cuprinzătoare protecție combatanților și populației civile.

La momentul elaborării *Convențiilor de la Geneva*, în special a Art. 3 comun acestora, nu a fost luată în considerare și posibilitatea existenței unui conflict dintre un stat și o organizație transnațională. Prin urmare, Art. 3 stipulează clar faptul că prevederile sale se aplică acelor cazuri de conflicte armate fără caracter internațional și care au loc pe teritoriul uneia dintre Înaltele Părți Contractante.

Inițial, beligeranții aparțin aceluiași stat, fapt ce impune aplicarea Art. 3 comun, dacă sunt întrunite exigențele Art. 1 din *Protocolul adițional II la Convențiile de la Geneva*. În schimb, față de forțele de intervenție străine, se aplică dispozițiile *Convențiilor de la Geneva* și ale *Protocolului*

adițional I la Convenții, în măsura în care statele respective sunt părți la aceste instrumente juridice.

Calificarea acestui tip de conflict, deși se poate dovedi adeseori dificilă, este extrem de importantă pentru determinarea regulilor de angajare, în funcție de tratatele care devin aplicabile, dar și de posibilitățile de interpretare sau de formulare de rezerve la unele dintre normele conținute de acestea, precum și pentru determinarea măsurilor ce se impun pentru a preveni comiterea faptelor care sunt incriminate de Dreptul Penal sau care ar determina provocarea unor pagube nejustificate.

Contextul internațional actual, caracterizat de vulnerabilități și de amenințări sporite la adresa securității, de evoluții neprevăzute ale conflictelor desfășurate în zonele fierbinți de pe Glob, de apariția unor noi conflicte cu un pronunțat caracter asimetric, inclusiv pe teritoriul Europei, dar și de slăbirea capacității de răspuns la aceste situații din partea instituțiilor abilitate, îndeosebi din cauza factorului politic, reprezintă o reală provocare pentru întreaga comunitate internațională.

Analizând evoluția și tiparul conflictelor existente pe Glob, indiferent de tipul acestora, observăm că tendința actuală este reprezentată de prezența unei combinări a mijloacelor convenționale, simetrice și a mijloacelor neconvenționale, asimetrice, desfășurată simultan pe diverse planuri ale societății, cum ar fi: planurile economic, energetic, cibernetice, mediatic, social sau identitar, deseori în mod indirect de către agresor, prin intermediari care beneficiază de capabilități economice, militare, informaționale și propagandistice, constituiți din grupări de eliberare națională, de insurecție, de guerilă, militare, paramilitare sau teroriste.

Cu toate că metoda de desfășurare a conflictelor armate a suferit mutații importante, de la un caracter simetric al mijloacelor trecându-se, într-o perioadă relativ scurtă de timp, la o asimetrie bulversantă prin complexitatea și noutatea sa, chiar și pentru structurile abilitate, cele patru tipuri de conflicte armate, existente la nivel internațional, și-au păstrat individualitatea, producând, și în prezent, efecte ireversibile în plan internațional.

NOTE:

1 <http://www.icty.org/x/cases/tadic/acjug/en/tad-aj990715e.pdf>, accesat la 07.09.2016.

2 [\[http://www.arduph.ro/wp-content/uploads/2014/01/Conven%C8%9Fi-obiceiurile-r%C4%83zboiului-pe-terestru-Haga-18-octombrie-19072.pdf\]\(http://www.arduph.ro/wp-content/uploads/2014/01/Conven%C8%9Bia-Regulamentul-referitoare-la-legile-%C5%9Fi-obiceiurile-r%C4%83zboiului-pe-terestru-Haga-18-octombrie-19072.pdf\), accesat la 07.09.2016.](http://www.arduph.ro/wp-content/uploads/2014/01/Conven%C8%9Bia-Regulamentul-referitoare-la-legile-</p></div><div data-bbox=)

3 *Commentary of 1952 Convention I for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field*, Paragraph 1-Armed Conflicts Involving the Application of the Convention, <https://ihl-databases.icrc.org/ihl/COM/365-570005?OpenDocument>

4 Numeroase state nu au ratificat *Protocolul adițional I*, calificându-l drept „un instrument al terorismului internațional”. Printre acestea, se numără o parte din fostele mari puteri coloniale, care nu au dorit să îl ratifice, cum ar fi Franța și Marea Britanie, aceasta din urmă neratificându-l până în anul 1998, când a procedat la ratificare cu rezerve privitoare la extinderea definiției conflictului armat și la articole incidente. De asemenea, nu au ratificat Protocolul nici state, precum Israelul – care se confruntă cu lupta popoarelor arabe împotriva ocupației pe care o exercită, sau SUA – dată fiind politica externă promovată, India, <https://www.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/Notification.xsp?action=openDocument&documentId=A9E03F0F2EE757CC1256402003FB6D2>

5 Art. 42 din Carta ONU: „În cazul în care Consiliul de Securitate va socoti că măsurile prevăzute în Articolul 41 nu ar fi adecvate, ori că s-au dovedit a nu fi adecvate, el poate întreprinde, cu forțe aeriene, navale sau terestre, orice acțiune pe care o consideră necesară pentru menținerea sau restabilirea păcii și securității internaționale. Această acțiune poate cuprinde demonstrații, măsuri de blocadă și alte operațiuni executate de forțe aeriene, maritime sau terestre ale Membrilor Națiunilor Unite.”

6 Marco Sassoli, *The Implementation of International Humanitarian Law: Current and Inherent Challenges*, Yearbook of International Humanitarian Law, Volume 10, 2007, pp. 50-51.

7 Exemple: poporul vietnamez a opus rezistență armată Franței, în încercarea de a-l coloniza, precum și intervenției ulterioare a SUA; mișcarea națională din Rhodesia, actualul stat Zimbabwe, s-a opus minorității agresoare care promova politica superiorității rasiale, colonialismului și ocupației străine exercitate de Marea Britanie; poporul palestinian opune rezistență armată colonialismului exercitat de către Marea Britanie prin deturnarea scopului propriului mandat, sionismului recunoscut ca având caracter rasist de către ONU și străin.

8 <http://www.crucearosie.ro/uploads/images/Conventia%20de%20la%20Geneva%20pdfuri/Protocolul%20Adițional%20II.pdf>, accesat la 12.09.2016.

9 A. Năstase, B. Aurescu, C. Jura, *Drept internațional public*, Ediția a 5-a, Editura C.H. BECK, București, 2009, p. 455.

10 Clauza Marthens, „...civilii și combatanții rămân sub protecția și autoritatea principiilor dreptului internațional decurgând din cutuma stabilită, din principiile umanității și comandamentele conștiinței publice.”

11 <http://www.icty.org/x/cases/limaj/tjug/en/lim-tj051130-e.pdf>, accesat la 19.09.2016.

12 <http://www.cab1864.eu/upload/STATUTUL%20CURTII%20PENALE%20INTERNATIONALE.pdf>, accesat la 20.09.2016.

13 Europa – cazul Bosniei-Herțegovina; Africa – cazurile Rwandei, Liberiei, Somaliei; Asia – cazurile Afghanistanului, Cambodiei.

14 Intervenția NATO în conflictul armat dintre Republica Federală Iugoslavia și Armata de eliberare din Kosovo, în anul 1999.

15 *Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua (Nicaragua vs. United States of America). Merits, Judgement*, ICJ Reports 1986, p. 14 <http://www.icj-cij.org/docket/files/70/6485.pdf>

16 <http://www.icty.org/x/cases/tadic/acjug/en/tad-aj990715e.pdf>, accesat la 17.09.2016.

17 *Ibidem*.

18 Art. 2, alin.(4): „Toți Membrii Organizației se vor abține, în relațiile lor internaționale de a recurge la amenințarea cu forța sau la folosirea ei fie împotriva integrității teritoriale ori independenței politice a vreunui stat, fie în orice alt mod incompatibil cu scopurile Națiunilor Unite.”

19 Acest neajuns a determinat Secretarul General al ONU să elaboreze *Documentul referitor la aplicarea de către Forțele multinaționale aflate sub auspiciile Națiunilor Unite a normelor Dreptului Internațional Umanitar*, intrat în vigoare la 12 august 1999.

20 Beatrice Onica-Jarka, *Drept Internațional Umanitar*, Note de curs, Editura Universul Juridic, București, 2015, p. 21.

BIBLIOGRAFIE

Năstase A., Aurescu B., Jura C., *Drept Internațional Public*, Ediția a 5-a, Editura C.H. BECK, București. 2009.

Onica-Jarka Beatrice, *Drept Internațional Umanitar*, Note de curs, Editura Universul Juridic, București, 2015.

Sassoli Marco, *The Implementation of International Humanitarian Law: Current and*

Inherent Challenges, Yearbook of International Humanitarian Law, Volume 10, 2007.

*** *Commentary of 1952 Convention I for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field*, Paragraph 1-Armed Conflicts Involving the Application of the Convention, <https://ihl-databases.icrc.org/ihl/COM/365-570005?OpenDocument>

<http://www.icty.org/x/cases/tadic/acjug/en/tad-aj990715e.pdf>

<http://www.arduph.ro/wp-content/uploads/2014/01/Conven%C8%9Bia-Regulamentul-referitoare-la-legile-%C5%9Fi-obiceiturile-r%C4%83zboiului-pe-terestru-Haga-18-octombrie-19072.pdf>

<https://www.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/Notification.xsp?action=openDocument&documentId=0A9E03F0F2EE757CC1256402003FB6D2>

<http://www.crucearosie.ro/uploads/images/Conventia%20de%20la%20Geneva%20pdfuri/Protocolul%20Additional%20II.pdf>

<http://www.icty.org/x/cases/limaj/tjug/en/lim-tj051130-e.pdf>

<http://www.cab1864.eu/upload/STATUTUL%20CURTII%20PENALE%20INTERNATIONALE.pdf>

Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua (Nicaragua vs. United States of America). Merits, Judgement, I.C.J. Reports 1986, p. 14 <http://www.icj-cij.org/docket/files/70/6485.pdf>